

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

Előfizetési feltételek:

Budapest, V. Váczi körút 23

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt —

Félévre 4 » —

Negyedévre 2 » —

Egyes szám ára 16 kr.

hova minden küldemény intézendő.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

Emléklap az orosz zsidókért. Verus-tól. — Káros irányban. Egy országgyűlési képviselőtől. — Lorm Hieronymus. Haber Samutól. — Orosz zsidók sorsa. — Közmondások eredete. Büchler Zsigmond rabbitól. — Révai ur. Elbeszélés. Gonda Dezsőtől. — Arnsteiner ur háztűznézőben. Kompert Lipót beszélye. — Hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1891 augusztus 16) 5651 Ab hó (30 napos) 12-ike. Hétfő 13-ika. Kedd 14-ike. Szerda 15-ike. (Chammisó-Őszor félünnepe.) Csütörtök 16-ika. Péntek 17-ike. Szombat 19-ike. Hetiszidra: Ékev. — Haftórah: Jezsaiás 47. fejezete.

Emléklap az orosz zsidókért.

Levél egy íróbarátomhoz.

Kedves barátom!

Tégedet a tollad táplál. Az az aczeltoll, mely elismerést szerzett nevednek, szerzi tenéked a mindennapi kenyeret is. Az elismerés még dicsőséggé fokozódhatik, de a kenyérből aligha lesz — kalács. Hiszen magyar író vagy. Magyar és hozzá még zsidó. Kétszeresen megáldott az isten, de én tudom, hogy te meg százszor áldod az istent érte. — Ha újra születnél, újra magyar szeretnél lenni és — zsidó. Ez utóbbi sokak előtt különösen hihetetlennek látszik. Hisz hányan menekülnek a lenézett vallás kötelékéből és — oh istenem! — hányan szeretnének menekülni! — Menekülni, de tisztességgel. A zsidó stréberek egész serege a problémán töri a fejét. Ugy látszik, ezekre való tekintettel vetette föl egy hazai képes lap az ugorkaszézon közepén a kérdést: »jellemtelenség-e a vallás változtatása?« Minthogy eddig soha senkinek eszébe nem jutott, hogy valakit jellemtelennek mondjon, ha egyik keresztény felekezetből a másikba átlépett, a leplezett kérdés természetesen csak a kikeresztelkedést értheti. Nos tehát, nemsokára nyomtatásban láthatjuk majd a hazai talánymegfejtő és előfizető közönség véleményét és ha a feleletek száma páratlan lesz, úgy a kérdés el van döntve. . . .

És mi ketten, édes, jó barátom, ha a tisztelt talánymegfejtők bennünket leszavaznak, mint komoly számba nem jövő hátramaradott rajongók át leszünk adva a közmegvetésnek. Hogy is ne, hiszen mi legföljebb Börne-nek, Heine-nek bocsájtottuk meg a kikeresztelkedést; ezeknek is csak azért, mert később maguk is megbán-

ták tettüket. Pedig nagy embereknek mindent meg kell bocsájtani. A nagy szellemek különös kiváltsága ez. De hogyha például egy közönséges orvos, ki hitsorsosainak vállán jutott bizonyos magasságra, egyszerre elrugja maga alól eddigi alapját, hogy félfokkal emelkedjék, úgy csak szánakozó megvetést érdemelhet. Senki sem tagadhatja, hogy nálunk jelenleg a törvénybe iktatott előnyökön kívül, különös társadalmi kedvezményekkel is jár nem zsidónak lenni.

Ha a *haszon* szempontja tényleg oly nagy fontosságú a zsidóknál, úgy csodálatos, hogy a kikeresztelkedettek száma aránylag oly csekély. Mindegyik zsidó, legyen bármily jelentéktelen szerepe a társadalomban, határozott martirja vallásának. Te ezt legjobban tudod, hiszen tánár vagy. Miért nem keresztelkedtél ki annak idején? Hiszen láthatod, hogy a közönség csak most fog abban dönteni, hogy érintette volna-e tetted jellemedet. Nem kéne most tolladdal küzdened a betevő falalért. Jó állásban volnál és biztos jövő várna rád.

De mikor olyan jól esik a tudat: az üldözött vallást becsülettel megtartani! Magasztos ez érzés, mely felér sok mellőzöttséggel, szenvedéssel — mondjuk mi. Hóbort, szeszély, f. l. áldozni a maga, a gyermekei jólétét, a vallásért — fogja felelni a józan és okos előfizetők egész serege annak a lapnak. De úgy-e, kedves barátom, a szavazásban részt fog venni az előfizetőkön kívül még egy nagy tömeg. Az üldözött orosz zsidók előtt is fel van ugyanaz a kérdés vetve, mit a talánymegfejtő kis-asszonyok tollrágva fognak hánytorgatni. . . . Ez a 300,000 orosz zsidó már felelt a budapesti lap kérdésére és a koldusbotot választotta.

Az üldözött orosz zsidókról irtál leveledben. Fáj

szivednek, hogy Magyarország leghátrább van a könyörületesség munkájában. Fáj, hogy nincs vagyond, hogy a nagy emberbarát példájára feláldozhasd java részét a szeretet oltárán.

Csak hogy tégedet a tollad táplál és ez a szerszám nálunk nem ad fölösleges falatot.

De kedves barátom, ki is várna tőled anyagi áldozatot! A te filléred nem fog az üldözötteknek új hazát szerezni. Más feladat teljesítését kell néked és író-társaidnak elvállalniok. Ismeretes a kölföld előtt is, hogy a mi társadalmunk nem valami adakozó. A dúsgazdag arisztokrácia és főpapság ritkán nyitja ki erszényét, ha jótékonyaságról van szó. A hazátlanná vált orosz zsidókért pedig Magyarországon egyedül a zsidók adakoznak. Mert nálunk a könyörület is felekezeti. Ha az adakozók névsorát végignézi valaki, nem éppen az orosz zsidók javára indított gyűjtéseknél, melyeknél a vezetők nem is igen kísérelték meg, hogy más felekezetiük könyörületére apelláljanak, úgy tényleg azt a téves felfogást fogja vallani, hogy Magyarországon a pénz a zsidók kezében van. Pedig nem szorul bizonyításra, hogy ez nem úgy van. Külföldön a legelőkelőbb keresztények állanak a gyűjtések élén; mert ott azt tartják, hogy a szenvedés és a könyörület felekezetenélküli. Az orosz czar, midőn a zsidókat kiüldözi, nem a zsidó vallást, hanem az emberszeretet vallását sérti meg. Ezt még minálunk, hol azonfelül a jótékonyaság csak a hiuság vására, nem tudják megérteni.

«Zsidókért adakozni!» Hiszen ez nevetséges! Ugyis minden pénz a zsidóké, hangzik a bujtogatók táborából.

A derék reformatus püspök ugyancsak magára fordította ezeknek haragját. «Zsidókért adakozni!» Ilyesmit hogyan lehet csak társadalmunkról fel is tételni, hol ez a szó «zsidó» a megvetés kifejezésének bevett formája. A «zsidókéz», «zsidó tőke», «zsidó sajtó» sat. az elkeseredettség és gyűlölet által alkotott olyan fogalmak nálunk, hogy még intelligenciánk is elfogadja őket. Hát még a legalacsonyabb néposztály, mely alatt nem derék parasztnépünket ér em. A legutolsó tót napszámos is a zsidó felett állónak tartja magát, ami törvényeink szerint úgy is van. Tanuja voltam egyszer és élenken emlékembe vésődött, hogy egy zsidó korcsmáros által kitett részeg cigány, mint ordította megvetésének egész erejével: «nyomorult zsidó!» «Zsidókért adakozni!» És még hozzá orosz zsidókért «Fi donc!» Fintoritják orrocskáikat előkelő hölgyeink, kik a jótékonyaság nemtőinek szeretik magukat neveztetni.

A gyűlölet, mit évszázadok butasága szült, pompásan virágzik. De lásd, kedves barátom, az író hatalma nagy. Amit a zsidó Heine megírt azt sok antiszemita german hölgy olvasta élvezettel és még hercegnők is el tudták felejtetni, hogy a «blasse Heinrich» «zsidó!» Aztán az írók táborában, hál' isten, még nem ül diadalt az előítélet. Te közöttük élsz, míg én a prózai világból csak néha tekintek, mint vendég közéjük. Beszélj velük és tán a te érdemed lesz, ha Magyarország író és művészvilága megmenti hazánkat az embertelen közöny vádjától.

Befolyásod és erélyed, mely különösen csodákat tud művelni, ha másokról, és nem magadról van szó,

Lorm Hieronymus.

— 70-ik születésnapja alkalmából —

Egy poéta, aki hibás szeme miatt nem gyönyörködhetik a rengő aranykalász-tengerben, kinek tekintete nem röpülhet erdőkoszoruzta bérczeken át föl a kékelő magasba, nem olvashat a csillagok miriárdjában, ha estenden lelke szárnyra kél. Egy költő, kinek füle számára egyáltalán nem létezik a madarak csattogó danája, a kósza szellő suttogása, a patak csörgedezése . . .!

De Lorm, ki f. hó 9-én ülte születésének 70-ik évfordulóját, ennek daczára a hozzá értők részéről méltatott, bámult költője a német irodalomnak. Szeme előtt 15 éves kora óta fátyol lebeg és ifjuságának hajna lán, a sejtés korában elvesztette érzékét a hang felfogása iránt; hanem azért tud dalolni a szerelemről, a kedves hangjáról a természet szépségeiről.

Igaz, hogy iránya főként bölcselkedő, s a pessimizmus felé hajló, de hát lehet-e más az, kit beteges testalkata kora gyermekéke óta önmagára utalt, magába mélyedésre, csendes szemlélődésre készített, s akitől megvonta a természet azon érzékeket, melyek a poétával egyre-másra közvetlenül közlik a külső benyomásokat?

Ha a fölületes szemlélő Lormban pessimistát lát is,

s ha világfájdalma okát kimagyarázhatónak tartja is: ő még sem tartozik Schopenhauer gárdájába. Maga tiltakozik ellene, hogy oda sorolják, hiszen — úgy írja egy levelében — az ő pessimismusa mögött a legtisztább optimizmus rejtőzik.

Bölcselkedő költő a szó legteljesebb értelmében; léte szomorú viszonyai praedestínálják erre, s a ki azt tartja, mint ő, hogy «a tartós szenvedés a lélek számára az öröklét üdvösségét biztosítja», az lényegileg nem pessimista, mert az öröklét üdvösségében csak az optimista tud hinni. Fölfogásának individualitása e tekintetben már az általános zsidó világnézethez simul; mert ime, a zsidó faj léte is szakadatlan láncolata a szenvedésnek, de a pessimizmus táplálására alkalmas viszonyok daczára mégis vég nélkül hisz és bizik — a szebb jövőben.

Lorm szívével bölcselkedik s azért sokan Leopardival hasonlítják össze, míg egy másik életrajzírója a legrégebb héber pessimitáknak Hiobnak és Kohelesznek, valamint a biblia-irodalom utáni középkorból Jedaja Penininek modern utódját látja benne.

De reclamálják őt akár az egyik, akár a másik tábor számára, annyi bizonyos, hogy a természet szépségeit és hatását kitünően rajzolja, eleven tollal kritizálja a társadalmat, és finoman bonczol, ha a lelket veszi tolla hegyére.

könnyű szerrel keresztül viheti azt, mit ajánlok. A modern jótékonyág csak cserél, ha jótékony Jótékonyági bálók és bazárok divatosak, mert ingyen ma már nem adakozik senki. E mulatságok költségei nagybárra felémésztik az adományok javarészét. Rendezésük pedig nem író embernek való. Adjátok ki azonban egy emléklapot az orosz zsidók javára, ez maradandó becsü lesz és véleményem szerint az eddig közönyös elemeket is adakozásra fogja bírni. Legyen az emléklap magas írói és művészi színvonalon álló és nem lesz művelt család, mely meg ne szerezze. Alakuljon meg az írói és művészi világ javából, az előkelőség fogékonyabb részéből a kiadó bizottság és magával fogja rántani az egész országot.

Tegyétek szalonképessé az orosz zsidók iránti emberszeretetet.

A ti szellemes közleményeitekön kívül hozzatok majd az emléklapban sok nagynevű — bár nem is szellemes embertől — autogrammot, a kitűnő művészek rajzai mellett előkelő hölgyektől vázlatokat. Mindezt nagyon kedveli a közönség.

Te különben sokkal inkább értesz mindezekhez, mintsem, hogy tanácsra szorulnál. A lap címe, persze majd csak akkor jöhet szóba, ha megjelenése az irányadó körök hozzájárulásával biztosítva lesz. De ha a magyar író, és művészvilág az üldözöttekért könyörületre fakad, legyen a kiadandó emléklap címe: «Örök zsidó» hisz az orosz zsidók szenvedése is csak egy része a zsidók örök szenvedéseinek.

Budapest, 1891. augusztus hóban.

Ölel barátod

Verus.

Káros irányban.

Ha a vasárnapi munkaszünet ellen az ugynevezett orthodox zsidók által initiált mozgalom csakugyan oda akar kilyukadni, hogy a kereskedelmi miniszternél kivigyék, miszerint a szombatot ünneplő zsidó kereskedők nyitva tartassák boltjaikat és árulhassanak akkor, mikor a többi kereskedőknek kötelességük üzletüket zárva tartani: a gondolkodó és felekezete javát, becsületét igazán szíven hordó zsidónak — akár megszenteli akár megszegi az a szombat parancsát — kötelességévé válik, hogy ilyen törekvés ellen a *leghatározottabban állást foglaljon* és visszautasítson olyan feltevést, mintha eféle eszeveszettségekkel rokonszenvezne.

Az orthodox közvetítő bizottság feje — mert a mozgalom tőle indult ki és az erre való összes kellekeket az ő irodája szerzi be — sokkal raffináltabb, sokkal ravaszabb, semhogy a legbiztosabban nem tudná, hogy *ilyen kérvénynek eredménye nem lesz*, sőt hogy valószínű, miszerint a kereskedelmi miniszter, — amint ezt már egy ízben a közvetítő-bizottság által bejelentett orthodox rabbikkal tette — az ilyen kérvény átnyújtóit nem is fogadná, mert hisz

Amit mond, annak magja mindig van és a mondanivalóból sohasem fogy ki.

Lorn 1821-ben született Nikolsburgban, honnan szülei már egy éves korában Bécsbe kerültek. A világváros nyújtotta előnyöket azonban nem igen használhatta ki. Beteges testalkata miatt orvosai még az iskolába járástól is eltiltották. Mindamellet szorgalmasan tanulta a gymnáziumi tantárgyakat behatott a zsidó ismeretekbe és a zenével is szívesen foglalkozott. Később beiratkozott a bécsi politechnikumba, de nyilvános tanulmányait kénytelen volt abba hagyni, mert tagjait megbénította a hűdés. A teplitzi fürdő használása után ugyan valamennyire megszűnt tagjai bénultsága, de aztán meg az a szerencsétlenség érte, hogy szemére, melyet azelőtt is kimélettel használhatott, félig megvakult s azonfelül teljesen megvakult. Ettől fogva egészen az önképzésre volt utalva, és szülei, hogy legalább némileg enyhítsenek fiuk szerencsétlenségén, nem háborgatták olvasmányai és tanulmányai közepette, melyeknek egész odaadással élt. Ily módon autodidactice 10 évig képezte magát.

Első műve az «Abdul» cz. eposz. 16 éves korában jelent meg Hamburgban és szokatlan érett gondolkodásról tesz tanuságot. Bécsben «Wiens poetische Federn und Schwingen» cz. művével tűnt fel, melynek politikai ten-

denciái miatt kénytelen volt az osztrák fővárost odahagyni. Innen Berlinbe ment, hol filozófiai tanulmányokra adta magát és több könyve látott napvilágot. A berlini irodalmi körök figyelmét «Litterarische Dachstube» cz. levelcivel vonta magára, melyeket Lorn Hieronymus név alatt boesájtott világgá. A siker, melyet e névvel elért arra készítette őt, hogy apai és anyakönyvi nevét, mely *Landesmann Henrik*, ezentúl mindig Lorn Hieronymusra cserélje fel. A másik nevén nem is ismerik.

Az 1848-iki események visszavetették őt Bécsbe, hol képességei számára a novella és tárczairással új teret talált. A tárczairásban, melyet a «Presse»-nél kezdett meg s az «Ostdeutsche Post»-nál, majd a «Wiener Abendpost» és «Pester Lloyd»-nál folytatott, olyan jelentékenységre tett szert, hogy Gutzkow Károly a német életbölcséleti tartalma tárcza *megteremtőjének* állítja és, mint egy másik ismertetője — Grosz Ferdinand — írja: »ez a szikrázó szellemű pessimista (?) gondolatgazdag munkáival életet öntött a vonal alatti világba.«

Novella és regényíró munkásságának gazdagságát eléggé eláruljuk a következő műveinek címei: «Wanderers Ruhebank», «Am Kamin», «Ausserhalb der Gesellschaft», «Wiener Figuren und Konturen», «Geflügelte Stunden», «Märchen der Gegenwart», «Diogenes im Tin-

ismételve kijelentette, hogy a törvényből felekezeti kérdést csinálni nem enged; de a mozgalmat azért mégis nyélbe üti, táplálja, sőt strohmanokat is állít fel, hogy annál nagyobb tért hódítson, legkevésbé sem törődve azzal, hogy a mozgalom, mely ilyen kérvényben kulminál, kiszámíthatlan kárára válhatik a magyar zsidóságnak; hogy felekezetünk ellenségei kifogyhatlan forrását fogják benne találni a gyűlölet szítására, a zsidók ellen való vádakodásra.

Mit törődik ezzel egy olyan ember, aki maga is denunziánsává lett felekezetének, aki nem zsidó országgyűlési képviselők előtt így szólt:

Mi orthodoxok nem akarunk mást, mint gyakorolhatni vallásunkat és megkereshetni kenyereinket. Mi nem vagyunk nagyságtoknak utjában. De igen is utjukban vannak a neologok. Képviselők, doctorok, ügyvédek, mérnökök, tanárok akarnak lenni, a nyilvános ügyek intézésében részt akarnak venni és leszorítják nagyságtokat minden térről. Mi mindezekből nem kérünk. Szegény, alázatos zsidók vagyunk és az ország vezetése maradjon felőlünk

tenfass,» Irt továbbá két zsidótárgyu regényt is, a «Gabriel Solmár», és «Der Ehrliche Name» címűeket.

Költeményei Hamburgban jelentek meg 1870-ben, azonfölül számos essay, részint tudományos részint népszerű hangon írva, került ki tollából.

1873. óta Drezdában lakik s csendesen megvonulva csak a munkának és családjának élve küzd tovább is a létfentartásért. Munkájának, melyet csak ritkán ér olyan kitüntetés, mint a Tübingeni bölcsészeti kartól «Philosophisch kritische Streifzüge» cz. műveiért nyert tiszteletbeli tudori cím, leghübb osztályosa legidősb leánya.

És a félig világtalan és teljesen siket költő egyre dolgozik, nem csüggedve azért, hogy a bécsi journalistika, mely legtöbbet köszönhet neki, majdnem ignorálja őt, és el nem kedvetlenedve amiatt, hogy neve nem jár szájról szájra a tömeg ajakán, melynek az ő megértéséhez nincs elég készsége s amelynek azért sincs valami nagyon inyére, mivel különösen a germán clem közt dúló ama mozgalmak közepette, melyeket »a század szégyenfoltjának« neveznek, számtalanszor felemelte szavát felekezete érdekében. Lorm kívánsága mind össze annyi, hogy dolgozhassék és valamennyire gondtalanul élhessen. Szerény kívánságát 70-ik születése napján bizonyára meghallgatja az emberek sorsának hatalmas intézője.

Haber Samu.

azoknak a kezében, kikében századokon át volt léteve. Nagyságtoknak éppen azért a mi törekvéseinket kellene támogatniok és velünk szövetkezve, a veszedelmes neologokat könnyen leküzdhetnék.

Attól az embertől, ki ilyen alávaló árulást követhet el felekezete haladása, fejlődése ellen, nem várunk mi belátást. Nála fődolog, hogy mozgalmat csináljon, hogy elmondhassa az őt vak-ságból nagy félelemből követőknek: »Rabajszej!« küzdünk, dolgozunk az orthodoxia megmentésén, mert veszedelemben a Tórah, veszedelemben a vallás. Ilyen drága kincsek megmentésére pedig pénz kell. Gyűjtenek hát pénzt, pénzt innen is, onnan is, pénzt mindennűnen, ahol csak kaphatják. Husz év óta nem számolt ugyan be a rengeteg pénzekekről, mik hozzá érkeznek, de mikor az a pénz arra kellett neki, hogy megmentse vele az orthodoxiát!

Most is készülődik a nagy mentés és — a mi fődolog — folyik nagyban a gyűjtés; ennek a lapnak azonban erkölcsi és szent kötelessége, hogy felemelje intő szavát: atyánkfiai! ismerjétek fel az »isten kertjében nagy kárt okozni készülő rókákat, apró rókákat.«

Sehol a világon, ahol a vasárnapi munkaszünet divik — Angliát és Hollandiát sem véve ki — nem engedték meg a szombatot megszentelő zsidó kereskedőknek, hogy ők kivételt képezzenek; de az illető zsidók illet nem is kértek. *Elég volt nekünk is a követeles törvényekből, nem kellenek újak.* Mert nem kedvezmény volna ez a zsidóságra nézve, hanem átok. A nemzsidó kereskedők, kik azt látnák, hogy a zsidó a legjobb vásárlási napon árul, mikor öneki eladnia nem szabad, soha ki nem írtható irigységgel és gyűlölettel telnének el ellenünk és olyan agitáció támadna, mely elől a zsidó kereskedők hétköznapon is zárva tartanák üzleteiket.

De hisz ettől a veszedelemtől nem kell félni, hisz maguk a mozgalom vezetői is tudják, hogy ilyen kedvezményt elérni nem fognak: de illet *kérni is veszedelem, bűn és jóvá nem tehető hiba.*

Ime a zsidó — így fognak majd szólani ellenségeink — mindig különlegességet akar, nem tudja magát beilleszteni a polgáriasságba,

az ország törvényeinek keretébe. Ki akarja játszani a keresztényt és előnyeket biztosítani magának ennek a rovására.

Észre vehették ezt a fővárosnak azon nem az orthodox párthoz tartozó előkelő zsidó nagykereskedői, kik szombaton zárva tartják üzleteiket és kiket belévonni akartak a mozgalomba. Egytől-egyig faképnél hagyták a szerzőket, mihelyt észrevették, mit akarnak, hová céloznak.

Agitáljanak, igenis, teremtsenek országos mozgalmat a törvény hibáinak és káros rendelkezéseinek javítása czéljából, de legyen a mozgalom olyan, mely nem pusztán egy bizonyos osztálynak válnék javára, a többinek pedig súlyos kárára. Teremtsenek mozgalmat, melyhez csatlakozhassék minden keresetét, megélhetését veszélyeztetve látó kereskedő; teremtsenek mozgalmat az iránt, hogy a kereskedelmi miniszter a nagy városokban legalább 3 órával későbbre tegye a vasárnapi zárórát, a kiskereskedők pedig egyáltalán nyitva tarthassák boltjaikat.

Egy országgyűlési képviselő.

Orosz zsidók sorsa.

Előző számunkban a napi lapoknak egy londoni távirata nyomán megirtuk, hogy az éjszakamerikai kinestartó titkár, Foster mit válaszolt az amerikai zsidóknak az orosz zsidók kivándorlása ügyében benyújtott kérvényére. A szavak, melyeket a távirat egy súlylyal bíró államférfi szájába adott, legalább is lehfűtőleg hathattak a filantropia melengedett munkájára, de, mint a Times f. hó 3-iki számában jelenti, a valószínűleg nem felelt meg. Az idézett lap a tényállást, így mondja el: A newyorki «United Amerikan Hebrew Congregations» az orosz zsidók kivándorlási ügyében azon kérelemmel fordult mr. Foster Charleshez, hogy az Oroszországból érkező bevándorlók ne tekintessenek «vagyontalan»-oknak, mert azok, — így fejtegették a kérvényezők — kiket segélynyújtó és áldozatkész kezek fogadnak, hogy őket a tisztességes amerikai polgárok állásába anélkül segítsék, hogy a nemzeti vagy helyi szegényügynek terhére hagynák lenni, nem foglalhatók a «paupers» fogalma alá. Indokul felhozták, hogy az Éjszakamerikába 10 éven belül bevándoroltak közül egyetlen egy sem esett a hatóságok terhére s hogy a kivándorlók segélyezésére most külön társulatok is alakultak. — Foster válasza pedig a következő volt:

«A jelen szerencsétlenség mérlegelésében, mely olyan sok hitrokonukat találta, teljesen egyetérték

önökkel, amiként azon reményükben is osztozom, hogy a jelenlegi kiutasítási rendszabályok mielőbbi *enyhítése*, vagy *hatálytalansítása* az orosz zsidóknak minden néven nevezendő tömeges kivándorlását akár Amerikába, akár máshová — fölöslegessé fogja tenni. Ilyen hazájukat vesztett idegeneknek hirtelen beáramlása kétségtelenül súlyos csapás minden országra és az amerikai zsidók ép oly hazafiasan, mint humánusan cselekesznek, midőn egyrészt lebeszélük a zsidó menekülőket az idejövételről, másrészt azonban azon vannak, hogy azokat, kik utóvégre mégis idejönnek, önállóságra segítsék. Nagy számú függő embernek támogatása, világos, hogy az ország jövedelmi forrásaira kirótt adó még akkor is, ha az magánvagyonból nyer fedezetet és általa a hazánbeli iparviszonyok ki vannak téve azon veszélynek, hogy egy sereg szükségét látó ember váratlan érkezése és az ily mód támadni kényszerült concurrenzia komolyan megzavarja azokat.»

Ezután Föster utalván arra, hogy a kérdés megoldása tekintetéből fontos az, hogy a kivándorlók olyan helyekre osztassanak szét, ahol a meglevő munkás-szükségletet potolhatják — nagy dicsérével nyilatkozott a társulat terveiről. Beszédét avval fejezte be, hogy az Egyesült Államok törvényeinek minden esetre érvényben kell maradniok, de ennek daczára olyan bevándorlót, aki az államtörvények egyéb kívánalmainak megfelel, egyetlen egyet sem fognak kizárni azért, mert mások ténye folytán hazátlanná és vagyontalanná lett. Végül pedig azt ajánlotta a társaságnak, hogy *érvényesítse befolyását egész Európában* olyan irányban, hogy *tömeges kivándorlást Amerika felé semmi szín alatt ne irányítsanak.*

Egy Bécsből eredő hírre vonatkozólag szintén czáfolat fekszik előttünk. Azt jelentették ugyanis a Lajtán túlról, hogy több, Jaffa felé orosz zsidó menekült szállító angol hajót föltartóztattak s csak az angol követ protestációja után bocsájtottak szabadon, amint ezt utolsó előtti számunkban mi is megirtuk. A «Times»-nek konstantinápolyi levelezője most azt írja, hogy őt eme hírnek megczáfolására a török kormány *formálisan* megkereste.

Azonban az orosz zsidók sorsában koránt sem esett még változás. Thornból a menekülőknek olyan tömeges érkezéséről adnak számot, hogy az államrendőrség kénytelen volt a menekülők szállásul a magánszemélyeknek minden nélkülözhető helyiségét kibérelni. Oroszországból vett értesítések szerint pedig a kivándorlók áramlásában nemesak, hogy nem lesz szünet, de még növekvés fog beállani, mert az orosz kormány — állítólag — megtette mindazon intézkedéseket, melyek a kivándorlást megkönnyítik.

Németországban a közmunkák ministere, mint a »Dzg. Ztg.« értesül, a német központi bizottság kérére a menekülők számára mérsékelt utíje gyeket en-

gedélyezett oly módon, hogy a kivándorlók a vasutakon 25%-os árkedvezményben részesülnek.

A »Ruszkaja Sian« állítólag irányadó helyről úgy értesül, hogy az orosz birodalom déli részén lévő zsidó földmives koloniákat a kormány megvásárolja az állam számára, azután azon kevés zsidó családot, mely a földmiveléssel boldogult, egy koloniába olvasztja össze és a meglévő beráházásain fölül jó földekkel fogja ellátni; a rossz gazdákat ellenben megint a zsidó területekre utasítja. Az így fölszabadult földet a kormány orosz földmivesek kezére fogja bízni, akik a fiskusnak később fogják megfizetni a vételért.

Hogy a zsidó törvények enyhítésére vonatkozó hírek mennyire illusoriusak, bizonyítja a moszkvai rendőrfőnek egy mult hóban megbízható emberekkel szemben tett nyilatkozata, mely szerint Moszkvában három hónap mulva egyetlen zsidó sem lesz látható.

Hirsch báró gyarmatosító tervei annyira magukra vonták a közfigyelmet, hogy nem felekezeti lapjainkban is mérlegelik annak értékét, és kivitelének módjait tisztázni igyekeznek. Így a németországi »Frei-Land« azt ajánlja, hogy az argentiniai kolonistáknak minden egyéb tulajdonává tétessék csak éppen a föld ne, az maradjon *közvagyon* és miként Hamburg új kikötő-területe hosszú időre vonassék el a forgalom és spekuláció teréről. Indokaiban utal a szerencsétlen római korlátlan földvásárlási és jelzálog jog hátrányaira, melyek az új és óvilág vásárjain dülnek. Hivatkozik Mózes 3. könyv. 25. f. 23. versére, melyben meg van mondva, hogy: »a földet örök időre el ne adjátok; mert a föld az enyém és ti csak vendégek és idegenek vagytok azon.« De hivatkozik *Cavourra*, a nagy államférfira is, aki azt mondta, hogy az európai nyugatnak Oroszországtól nem fegyvere miatt kell félnie, hanem agrartörvényei miatt, melyek a földet a falusi községeknek szolgáltatják ki. Mert az argentiniai föld most még olcsó, de ha falvak és mezővárosok támadnak rajta, ára fel fog szökni a később érkezők terhére és csakhamar ugyanaz a szomorú kép fog belőle kifejlődni mint más koloniákban. A föld forgalma el fogja nyomni a munkát, mivel a földdel való kereskedésből könnyebb uton szereshető haszon a földkereskedés terére fogná csábitani az érkezőket. — E fejtegetésben bizonyára sok a megszivelésre méltó dolog.

Belgrádból írják, hogy nagyszámú déloroszországi zsidó elhatározta, hogy Bokharába vándorol ki. — Rómából meg azt jelentik, hogy az orosz menekülőknek egy része Olaszországban fog otthont találni. *Bonghi*, az olasz központi bizottság elnöke — állítólag — összekötetésbe lépett Rothschilddal, ki különös pénzügyi kedvezményeket ígér az esetre, ha Italiában néhány zsidó koloniát engednének szervezni.

A hétnek az orosz zsidók ügyében kétségtelenül legfontosabb eseménye a Hirsch báró argentiniai kolonizációjára vonatkozó tervnek realizálása érdekében megtett első lépés. A N. Fr. Pr. ugyanis azt jelenti Karlsbadból, a hol Hirsch báró ez idő szerint időzik, hogy a báró dr. Löwenthal Vilmost és három buenosayresi polgárt közjegyzőileg hitelesített meghatalmazással följogosította, hogy számára Argentiniában 10 millió frank erejéig földeket vásároljanak.

Hire jár egy konstantinápolyi jelentés szerint, hogy Hirsch báró az orosz zsidóknak Törökországban való letelepítése ügyében tárgyalásokat folytat a nagyvezérrel és Kisázsziában a vasutak mentén nagy területeket akar 8—10 milliónyi évi fizetés ellenében kibérelni.

Közmondások eredete.

Minden nemzetnek megvannak a köznép közt szerzetést elterjedt közmondásai, a melyekre nézve a prioritást az illető nép természetesen önmagának vindikálja, de melyeknek tekintélyes részéről, némi kutatás után, kitünik, hogy eredeti származásukat az ó-kor héber könyveiből veszik s itt is mint mindenütt teljesül a világbölcs szava: «nem létezik új a nap alatt.»

Azt hiszem tehát, hogy nem végzek fölösleges munkát, ha — a tek. szerkesztő ur szives engedelmével — e helyütt több oly rendbeli közmondások eredeti származását kitüntetem, melyekkel nem egy nemzet dicsekedik, hogy éghajlata alatt termettek, holott azok exotikus növények és már rég meg voltak írva az ősök szent könyveiben.

Ke djük a legnépszerűbb közmondással: «A k másnak vermet ás, maga esik bele.» Ez szórul-szóra meg vagyon írva a zsoltárban (7. 2.) *כור כרה . . . ויהרהרו ויפל בשחת יפעל*

Egy német közmondás azt tartja: «Nach wohlgethaner Arbeit ist gut zu ruhen.» Ezt voltaképpen Salamon király (Pred. 4. 11.) mondotta: *מתוקה שנת העובר.*

«A tiltott gyümölcs édes.» Ez feltalálható a Példabeszédekben (9. 17.) a hol ugyanis ez mondatik: *מים גנובים ימתקו ולהם סתרים ינעם.*

A francia mondja: «Tel maitre tel valet» (vagyis »a milyen z ur, olyan a szolgálta«) ennek szerzője ugyancsak Salamon király, ki megint csak «Példabeszédekben» (29. 12.) mondja: *משל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים.*

A sokat hangoztatott és közszájon forgó latin mondás «non plus ultra» melylyel rendesen valamely dolog»ne tovább»-ját akarjuk kifejezni s mely tulajdonképp ugyanazt fejezi ki, mit a «quousque tandem» melyet hajdan Cicero első catilina beszédében használt, teljesen azonos a rabbinikus irodalomban lépten-nyomon található *עד כאן תחום שבת*-szal. Egyébiránt a »nou

plus_ultra» még világosabb és tisztább kifejezést nyer Jób (38. 11.) eme kitételében **עַד פֶּה תְּבוּא וְלֹא תוֹסִיף** «*addig mehetsz s nem tovább*, itt töresek meg felháborodott hullámaid dacza.»

Egy német közmondás imigy hangzik: «Gleich mit Gleich gesellt sich» ezt a Talmud (Chulin 63.) ekként jellemzi: **כָּל עוֹרֵב לְמִינוֹ** és (B. Kama 92.) **כָּל אֶת הַמְּחֻבֵּר לְמִמּוֹ וְכָל הַמְּחֻבֵּר לְמִחֻבְּרָא מְחֻבֵּר** «a tisztátalan a tisztátalanhoz csatlakozik, a tiszta pediglen a tisztához» ezért szokták vala mondani: **לֹא לְהֵנָּה הַלֵּךְ** «nem hiába kereste fel a varju a hollót, bizonyosan csak azért, mert egy nembeli vele.»

A «vox populi, vox dei» (nép szava, isten szava) latin közmondás már a profétákban lett meghonosítva e szavakkal **קוֹל הַמּוֹן בְּקוֹל שְׂרֵי**

«Ländlich sittlich» a Talmudban sokféleképen nyer kifejezést így **הַכֵּל כַּמְּנַהֵג מְדִינָה**, vagy **עֲלִית לְקֶרְתָּא**, **נְהַרָא נְהַרָא פְּשֻׁמָּה**, **דְּלִיךְ בְּנִמּוּסֵי**

Ezen közmondás: «a más szemében meglátja a szálkát, magáéban a gerendát sem» szintén a Talmudból veszi eredetét (Erubin 17.) **אִם אָמַר לְךָ מוֹל רִיחָם** «*ambrun*» **מִבֵּן עֵינֵי אִמּוֹר לֹא מוֹל קוֹרָה וְכִי**

«Nem minden arany a mi fénylik» ez az internationalis közmondás igen régi származásu és már 18 évszázaddal ezelőtt járt közszájon: **לֹא כָּל הַנוֹצֵץ זָהָב הוּא**

«Ne dicsérd a napot, mig le nem áldozik» könnyen levonható Salamon király példabeszédeinek 27. fejezet első verséből **אֵל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מַחֵר כִּי לֹא תִדְעַת מַה יוֹלֵד יוֹם**

«Die Zuschauer sind ärger, wie die Spieler» jelmezve van a Talmud (Jóma 29.) eme lakonikus mondatában: **הִרְהוּרֵי עֵבֶרָה קָשִׁין מֵעֵבֶרָה**

Az «aide toi et le dieu t'aidera» (segits magadon és akkor isten is megsegít) magyarázatát találja a kommentátorok és glossátorok amá körülírásában, melyet a biblia (Mózes V. 16. f. 29 v.) ezen mondásához fűznek: **לְמַעַן אֲשֶׁר יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדְךָ** valamint Sohar (v. ö. Talm. Sukka 46) hol az mondatik: **בְּרַכַּת לֹא מִשְׁתַּכַּחַת עַל פְּתוּרָא רְקִינָא**

Egy latin közmondás imigy hangzik: «nomen est omen» ez sem új, minthogy a Talmud (Joma 83.) beszéli: **רַבִּי מַעֲיָר הוּא דִּיּוּק בְּשֵׁמָא** «Rabbi Meir valakinek nevérol következtetéseket vont az illető jellemére, így midőn egy vendéglőbe szállt, az elébe siető vendéglőstől neve után tudakozódott és midőn amaz «Kidor» nevével mutatta be magát, R Meir azt a csipős megjegyzést tette: **שָׁמַע מִיָּנָה אִדָּם רִשְׁעָא הוּא שְׂנֵאמַר כִּי דוֹר תְּהֻבּוֹת הֵמָּה**

«Minden szentnek maga felé hajlik a keze» «kiki önmagának a legközelebbi rokona».

«Sapientia sat» gyakran szerepel a Talmudban; majd **דִּי לְחֵבִימֵי בְּרַמְיֻזָּא**, majd ismét: **דִּי לְחֵבִימֵי יִבִּין** kitételben.

Eme népies magyar közmondás «jó az öreg a háznál, még ha egy csepp esze sincs» a Talmudban (Chulin) így hangzik **צְרִיכִין אֲנִי לְחֹשׁ לְרַבֵּר זְקֵן**

«Adore un Dien, sois juste, et chers la patrie» (hódolj Istennek, légy igazságos és szeresd hazádat) alighanem a zsoltárból (37. f. 4. v.) vette eredetét **בְּמָה בְּה' וְעִשָּׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוֹנָה**

«Nem jó az ördögöt a falra festeni» **אֵל תִּפְתָּח פֶּה לְשׁוֹן** «A bölcş hallgat» **סִיג לְחֵבִימָה שְׁתִּיקָה** (atyák mond. 3. 13.)

«Plus valet boni mores quam boni leges» (vagyis a jó szokások fölérik a jó törvényeket). Ez a Talmud és Kodexben imigy van kifejezve **מְנַהֵג אֲבוֹתֵינוּ תוֹרָה מְנַהֵג מִכְּטַל הַהֲלָכָה** (Karo J. Jor. Deah 1.)

Alberti-Irsa 1891. július hóban.

Büchler Zsigmond
ker. rabbi.

(Folytatása következik.)

Révai ur.

Az »Egyenlőség« eredeti elbeszélése. (8)

Irta: **Gonda Dezső**.

Ismervén Révai urat, azt hiszem, egy perczig sem kételkedünk, hogy a kézzorítás, melylyel Koromfi Adrienne kívánta fogadni a Koromfi-iroda napidijasát édesatyja fogadó estéjén, csupán óhajtas maradt, melynek teljesülése az irnoknak féltékenységgel vegyes büszkeségén mult. Mit is keresne ő azon az estélyen?

A villogó légszeszlángok fényénél jobban meglássa az áthidalhatatlan örvényt, amely az ő nyomorúságos szobája és Koromfiék Andrassy-uti palotájának nagy szalonja közé terül. Belesodortassa magát az iszappal együtt kavargó árba, mely egyideig őt is hordta felszínén és csaknem megfojtotta iszappjával? Elvonuljanak előtte megint azok a képek, erkölcsök, konvencziók, amelyek elől egyszer már futva-futott az elvonultság, az idealisztikus világ ködös réveibe, hogy meg ne örüljön vagy öngyilkossá ne legyen? Mit keresne ő a Szárcsay Aladárok, dr. Korberek, Koromfi Adolfok és a tartalékos Adoniszok világában?

Mindezen kérdések, amelyek hosszú idő óta jól lefojtva nyugodtak lelkében, most nem minden keserű utóíz nélkül mozdultak meg újra benne. A multnak emléke, a jelen nyomasztó valósága egy idő óta nehezebben szoritotta a vállát, amelyrol azt hitte, hogy már nagyon régen türelmesen belegörnyedt a megmásíthatlanba.

A szál, mely Koromfi Adriennehez kezdte fűzni, nem engedte többé ugy alámerülni az elszigetelődés, az álomvilág mélységeibe, ahová a társadalmi, a reális érdekekből nem hatott le hozzá se zaj, se szín, se árny.

A reális világ tényei, eseményei akarata ellen is kezdtek újra érdekelni nem pusztán az elvi, magasabb tekintetek szerint, hanem a mindennapi élethez s a mindennapi emberekhez való vonatkozásukban is.

Az álomszerű idealizmusból, a csak elveknek, magasabb vonatkozásoknak, eszményeknek való élésből még egy másik esemény is erősen felrázta.

Az édesanyja betegsége.

A tudós professzor ott járt az öreg asszonynál, megkopogtatta a sovány mellét és gondolkodva csóválta a fejét, mikor minden kopogtatásra fölsírt belül a köhögés, mint fájdalmas, ijesztő viszhang omladozó barlangból.

— Maga komoly ember, barátom — mondta négszemközt Révainak — nincs okom, hogy a betegség aggasztó voltát ön előtt titkoljam. A szegény öreg asszonyon kezdenek betelni a határotság törvényei, amelyek az emberi organizmus sorsa fölött uralkodnak. Az egész nem egyéb már, mint a szervezet megmaradt életerejének küzdelme az emberileg bizonyos vég ellen. Ez életerőt támogathatnók küzdelmében, a meddig ki nem fárad. Ha önnek valamiképen volna módjában elküldeni anyját egy fürdőhelyre, fenyves vidékre, egyenletes mérsékletű éghajlat alá, és ott a nyugalom, a jó táplálkozás, a kényelem minden eszköze szolgálatára lehetne, akkor ön még soká megkiméltetnék egy csapástól, amelyen — fájdalom — nekem is át kellett mennem remrég és át kell esnünk mindannyiunknak.

Révai lelkében kinzó tüzként lobogtat e beszélgetés óta a szavak: «Ha Önnek valamiképen volna módjában» . . .

Ha volna módjában. De hogyan? Álmatlan éjszakákon ez a kérdőjel növekedett óriássá előtte. Felgondolt minden lehetőt és lehetetlent s a szívében égető kérdőjel nem tűnt el belőle. Pedig meg kell lennie, meg kell lennie.

Ott ült az íróasztalnál s ráhajtotta forró fejét az iratcsomóra, a jegyzeteire, a melyekbe az elméje előtt föltámadt annyi kérdésre írta be a feleletet s most nem adnak azok cserébe egyetlenegyct sem válaszul arra a rettenetes kérdőjelre.

De mintha mégis!

Csodálatos gondolata támadt épen erről az iratcsomóról, olyan, a minőhöz hasonló sem szokott keletkezni benne: praktikus, materiális gondolat.

Talán lehetne ezekből a papirosokból pénzt csinálni?

Első pillanatban meg is ijedt az eszmétől. Valami idegen volt ez a számára. Hogyan is jutott rá!? Aztután vizsgálgatta, mintha egy íróasztalára hullott különös alakú pillangó lett volna, a melyet annak a tüzelő kérdőjelnél fénye csalt elő a homályból.

Minék is írta ő le mindazt, ami ebben a nagy csomagban együtt van? Igaz, hogy csak maga-magának, az ellenállhatatlan lelki kényszerűségnek. De azért bűn volna-

a szellem termékeit most kiküldeni, hogy pénzre tegyenek szert, úgy, mint a hogyan egy nagy nyomorúságra jutott kolostor küldi ki eddig önmaguknak élő, a világ zajától visszariadó tagjait egy cél fentartathatása miatt. Hogy megtudják-e nyerni az emberek kedvét, beengedik-e őket valahol, bizik-e erejükben a kiküldő, — ez más kérdés, de menniök kell a cél miatt.

Ilyen lelki harcok után indult el egy nap Révai az iratcsomóval hóna alatt, hosszú kabátjában, a hosszú kabát alatt dobogó naiv szívvel egy nagy lap szerkesztőségébe. Hogy melyiknél próbáljon szerencsét, azt úgy határozta el, hogy megnézte egy este, melyikben van a legérzelmesebb tárczacikk, annál is vannak bizonyosan a legjobb szívű emberek, oda kell mennie. Már mikor ment is, a váczikóruton visszafordult háromszor, a lipótvárosi bazilikát megkerülte hatszor, s mikor hosszas körutak után egyszerre csak ott állott a szerkesztőség kapujában, olyan nagyot ijedt, mintha ez volna ő reá nézve a legnagyobb szerencsétlenség és hogy ő neki tulajdonképen bárhol másutt kellett volna megállapodnia, csak ebben az egy kapualjban nem. A lépcsőházban már égtek a légszeszlángok, sürgő-forgó emberek mentek föl, jöttek le, maszatosképű szedőgyerekek hosszú kutyanyelveket lobogtattak, kihordók szaladgáltak az estilapokkal, felülről lehangzott a telefon erős csöngése; az udvarban álló üvegházból pedig bugott ki a munkazaj, gépek kattogása, szíjak surrogása. Az ablakokra le-lerajzolódtak tovalibbenő alakok, motollaszerű lendítő kerekék s levegőbe emelkedő nagy papirlapok.

Révai bódultan köszönt minden mellette elmenőnek, úgy rémlett neki, mintha a világ összes szerkesztői ott szaladgálnának előtte és próbára akarnák őt tenni.

(Folytatása köv.)

ARNSTEINER ÚR HÁZTÜZNÉZŐBEN.

Elbeszélés.

(11)

Írta: **KOMPERT LIPÓT.**

A Winterfeld Lázár házában megtörtént összetűzést követő harmadik napon a tanító éppen akkor, mikor az »utezából« a nagypiaczra akart befordulni, senki mással nem találkozott, mint éppen a gyapjukereskedővel magával. E szokatlan esemény fölött való hűledezése első pillanatában Arnsteiner tanár ur már majdhogy visszafordulni és valami kapu árnyékában megvonulni akart, hanem bizony megkészt a szándékával; Winterfeld Lázár már észrevette. Szive nekivadult és szabálytalan dobogásából a tanító nyomban azon következtetésre jutott, hogy ránézve nagy horderejű »két lény sorsát mérlegre vető pillanat következett be! Vajjon az «igen», avagy a «nem» fogja-e fölbillenteni a mérleget? — Együttal a gyapjukereskedővel szemben bizonyos tisztességtudás kerülgette meg, amint ezt olyan szilárd és határozott léptekkel

látta maga felé közeledni. — Hát nem Szidonia atyja-e ő? A tanító csak önmagát becsülte meg, midőn jövődöbeli apósával szemben tisztességtudónak mutatkozott. Talán éppen ezért kapta le Winterfeld Lázár előtt már tíz lépésről a kalapját és köszöntötte úgy, mint soha ennek előtte!

De Winterfeld Lázár a köszöntést nem viszonzotta a hasonlóval, szinte láthatatlanul biccentett a nagy buksi fejével.

— Nos tanár ur — szólott hozzá, mikor eléje ért és mindkét kezét zsebei mélységes mélyébe sülyesztve, megállott előtte — nos belekaptak-e már az én Szidoniámmal a fejből való számolás tanulásába? Meg sem mondhatom, mit tudnék én azért áldozni, ha erre megtanithatná. Az idő eljárt, s a leány azt sem fogja tudni, mennyi kétszer kettő. Mi hasznát látom én mindannak, amit magánál tanult? Azok szép dolgok lehetnek addig, míg az ember rájuk nem szorul; de olyasmit kell ám tanulni, amit az ember sohasem feled el. Azért Arnsteiner ur, hágyjon abba minden egyebet, és egyesegyedül csak a fejszámvetésre oktassa. Sem én, sem maga nem tudhatja, hol és mikor lehet rá szüksége.

Hogy mi uton-módon került a tanító a nagy főpiacra, vajjon tüzes paripák robogtak-e véle a levegőn által, vagy egyéb történt-e: azt bizony soh'sem tudta volna még hozzávetőleg sem megmondani. Egyszer csak ott találta magát a nagypiaczon a városház tornya előtt, melynek órája éppen kilenczet ütött. Gépiesen vette elő Arnsteiner a saját ezüst óráját, mint mindannyiszor, valahányszor a nagypiaczon volt dolga, és megnézte, vajjon a két időmutató nem áll-e egymással hadilábon. Mindazonáltal még valami vészbiróság előtt sem tudott volna erre a kérdésre megfelelni: hány óra? olyan kábultan, olyan megzavarodással bámulta, hol a torony, hol a saját ezüst óráját! — Csak lassan ocsudott fel annyira, hogy valamennyire rendszeresen tudott gondolkozni. Lobbot vetve ez egyetlen gondolat égett előtte: «Winterfeld Lázár még azt sem tudja, hogy Szidoniánál már két napja nem voltam leckeórán! és szükségszerű következménykép nyomban az a másik észrevétel csatlakozott melléje: «Azonközben Szidonia nem is beszélt véle!» A «miért?»-et e pillanatban nem kutatta, beérte avval az egy ténynyel, hogy Winterfeld újra lelkére kötötte a fejbéli számvetést.

Aki most őt avval a lehorgasztott fővel látta tovakullogni, melyet másszor mindannyiszor büszkén vetett fel, valahányszor csak egy-egy leánytanítványának apja, vagy anyja előtt vitte el az utja: az bizony ugyancsak forgolódott és nézkelődött volna utána, vajjon ez az alak tényleg Arnsteiner Gyula tanító-e?

E napon elmaradt minden leckéjéről. Hadd legyen a zsidó utcában sötétség, halandó ember ne örüljön, ne gyarapodjon az ő tanításán. Egyedül a kis

Száli, a tollfosztó asszony leánya, kit kegyelemből, és irgalomból egészen díjtalanul tanított írni, számolni és olvasni, — képezett kivételt eme általános megrendszabályozás alól. Melankolikus szemlélődésének gyümölcseivel csak ezt ismertette meg.

IV.

— Ma az egész ábéczenek egyik legfontosabb betűjére térünk — szólott a tanító Szálihoz, midőn ez másnap, szokása szerint, beállított a leckére — tudniillik a nagy «S»-re! E betű az első tekintetre nem igen üt el a többitől, sőt közülük néhány sokkal szemrevalóbb, mint pl. a nagy «M» vagy pedig a kerek nagy «P», avagy végül a büszkén terpeszkedő nagy «D»! Mindazonáltal én valamennyi bötű fölött ennek adom az előnyt; olyan szép kacski, gömbölyded lendülete van, hogy no, és ámbár a «szigoru», «szorgos» stb. szavak is véle kezdődnek mégis igen barátságos egy betű! Ime a legcsinosabb szavak élén ott ékeskedik, mint: Szép, szem, szende, szeplőtlen, sellő (tudod ez egy tündér!) Ennek nyitjára az emberek már régtől fogva rájöttek, és ha majdan a Fogarasi nagy szótárát megszerzem legyen, akkor neked meg fogom mutatni, hogy evvel az egyetlen «S» betűvel sokkal több szó kezdődik, mint más két betűvel! Miért? Egyszerűen azért, mert ős időktől óta legjobban tetszik az embereknek!

Ezen bevezetés után a tanító pompás egy «S» betűt rajzolt (!) Száli papirosára és utasította, hogy «ezen szép, kedves hajlást» névszerint pediglen azt a «szülő kacsszerű kerekedségét» utánozza. Száli iparkodott amennyire csak telt tőle, de a betű nehézségei ugyancsak szembeötlők voltak, az írka első lapja csak úgy tarkállott a sok szörnyszülöttől, melyek egy-egy «S»-t akartak ábrázolni, azonban egy sem ért fel a ragyogó merész hajlásu és mégis oly kecses példányképpel, melyet a tanító vetett oda. Különben nem volt ez így; Szálinak nagyon ügyes járása keze volt az íráshoz és Arnsteiner tanár ur saját kifejezése szerint «egy kalligrafus instinktíója szunnyadt benne».

(Folytatása következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük augusztus 15-én lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztásanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre	8 frt — kr
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »
Papok, tanítók és községi hivatalnokok:	
egész évre	7 frt — kr
fél évre	3 frt 50 »
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczikörut 23. sz.

H i r e k.

— **Ő felsége 61-ik születésnapján,** f. hó 18-án d. e. 11 órakor a pesti izr. nagyhitközség, mint minden évben az idén is ünnepélyes istentiszteletet rendez a dohányutczai zsinagógában. Az alkalmi beszédet dr. *Kohn* Sámuel rabbi fogja tartani.

— **Az amsterdami segélybizottság** is megalakult az orosz földönfutók támogatása czéljából. A bizottság élén Amsterdam volt polgármestere, a regens királynő tanácsosa és jelenlegi *miniszterelnök* G. van *Tienhoven* áll, s tagjai közé a holland főváros tekintélyei tartoznak, köztük több keresztény egyházi férfiú, mint dr. *Dreumann* P., dr. *Lawillard* E. és dr. *Perk* M. A. A fölhívás, melyet Hollandia egyik legjelentékenyebb lapja, a hollandiai kereskedelmi hirlap egész terjedelmében közöl, az oroszországi zsidók barbár üldöztetését rajzolja és utal arra, hogy Hollandia rég idők óta a vallási türelem olyan országa volt, hol a felekezetiük miatt üldözöttek mindig pártfogókra találtak. Amsterdam példáját követve, Hollandia más nagyobb városaiban is alakulófélben vannak a helyi segélybizottságok.

— **Rabbiválasztás.** A losonczy izraelita hitközség f. hó 10-én tartott rabbiválasztó gyűlésén egyhangulag dr. *Spira* Salamon, bács-kulai főrabbit választotta papjává. Dr. *Spira*, ki épp oly kiváló magyar szónok, a milyen ritka képzettségű talmudista, vallásos téren határozottan a *konzervatívismusk* hódol. Tanulmányait a jesivákon kezdte, később felvettette a budapesti rabbiképzőintézetbe, hol 4 évig maradt, innen a berlini Hildesheimer-féle semináriumba lépett át, hol szintén 4 évig tanult és a hol rabbivá is avattatott. Kulán ezelőtt másfél évvel választották rabbivá. A losonczyiak új főrabbija különben még nem töltötte be 26. életévét.

— **A pilseni rabbiszék** már nem árva. Az újabb választott dr. *Posnansky* Csehország-reichenbergi rabbi. Első ízben tudvalevőleg dr. *Fischer* Gyula győri rabbira esett a választás, aki azonban, mint joggal tehetők fel róla, nem akart lemondani a magyar állampolgárságról és nem akarta odahagyni községét, melyhez állásán kívül neje révén egyéb kötelek is fűzik. A pilseniek az aquisitio érdekében elkövettek mindent, sőt egész jegyzékváltást folytattak a győri községgel — azonban mint a föntebbiekből látszik, eredménytelenül, amit örömezt konstatálunk.

— **Székfoglaló.** Dr. *Eisler* Mátyás, a kolozsvári izr. hitközség új rabbi — kinek megválasztásáról már adtunk hirt — f. hó 16-án foglalja el hivatalosan állását. Ez alkalomból az előjáróság templomi ünnepeket rendez, melyre meghívó utján hívta meg az érdeklődőket.

— **A vasárnapi munkaszünet ellen** — mint értesülünk — a föld népe is mozgalmat indít. A Bácskából több helyről és Halasról azt közlik velünk, hogy a szántó-vető parasztság, mely szükségleteit vasárnaponként szokta beszerezni, az új törvénynek ezt lehetetlenné tevő rendelkezései folytán kérvényezni készül és sűrűn jár a jegyzőkhöz baja elpanaszolása és az orvoslás sürgetése végett.

— «**Darket Russia**» czimen — mint már irtuk, — Londonban időszakos folyóirat jelent meg. A lap első számát beküldték nekünk is, s belőle az orosz viszonyok jellemzésül közöljük a *Feldbau* Jakab esetét, melyről már röviden megemlékeztünk. A «*Darket Russia*» ezt így mondta el: «*Feldbau* Jakab egy *Kamenitz-Podolsk* közelében fekvő városból való rabbi, több theologiai munka szerzője, azon parancsot kapta, hogy 48 óra lefolyása alatt hagyja el Oroszországot. De még azon éjjel, tehát az engedélyezett idő letelte előtt, a hatóság felszólította őt, hogy hagyja el otthonát. Két veje, kik tekintélyes kereskedők, a maguk és családjaik számára egyidejűleg kaptak kiutasítási parancsot. Erre egy szakasz kozák jelent meg és a *Feldbau* családnak 16 szerencsétlen tagját erővel zavarta ki lakásukból, és botokkal verte meg lökdöste őket, miként a harmokat, hogy lépteiket siettessék. Mikor az üldözöttek a román határszélhez értek, a katonák eltávoztak és sorsukra bízták őket. Födél és élelmiszer nélkül maradtak magukra. Az éjszaka sötétjében egy erdőben csatangoltak s az eső az égből csatornaként omlott a nyakukba. Mikor megvirradt, csak akkor ismerték fel igazán kétségbeesítő helyzetüket, mindazonáltal haladtak tovább azon reményben, hogy emberi lakásra találnak. Így vándoroltak 3 nap és 3 éjjel a végtelenség tetsző erdőségben élelem és födél nélkül, miglen végre a kimerültség és éhség folytán felholtan egy faluba értek, ahol irgalmas parasztok megszánták és a szükséges enyhítőkkal ellátták őket. *Feldbau* rabbi Bessarábiában született még mielőtt ez a tartomány Oroszországhoz tartozott, tulajdonképpen tehát román. Eme büne miatt, melyhez még az is járult, hogy zsidó, családjával együtt őt otthonából, az utóbbiakat pedig szülőföldjükről üzték el.» — A «*Darket Russia*» tudvalevőleg Gladstone kívánságára indult meg, melynek *Morpurgo* bárónak az orosz zsidók ügyében hozzáintézett levelére adott válaszában adott kifejezést. A lap programja értelmében a művelt világgal az orosz zsidók és a nem orthodox keresztények üldöztetését fogja megismertetni. Az első számban hozzá szól ama kérdéshez is vajjon igaz-e, hogy az orosz zsidók szolgálatják a nihilismushoz a legnagyobb kontingenst. Érdekes fejtegetéseiből adjuk a következőket: Oroszországnak zsidó alattvalóival szemben mégis normális időkben tanusított magatartását is tekintve, nem volna csoda, ha a czári birodalomnak minden zsidója nihilista volna. Tényleg azonban másként áll a dolog. Nagyon kevés kivétellel azon forradalmi mozgalmakba, melyek a czár lelki nyugalmát befolyásolták, zsidók nem voltak belekeveredve. És a kivételt is csak zsidó származásu emberek képezték, akik elszakadtak apáik vallásától és az orosz orthodox hitre térésükkel egyidejűleg nihilisták lettek.

— **Orzesko Eliz**, a lengyel író nő f. hó 8-án ünnepelte írói működésének negyedszázados évfordulóját. A Grodnoban élő írónőt, ki lengyel nemesi családból származik, a zsidóságnak is van oka ünnepelni. Munkásságának egész fele részét a lengyelországi és lithvániai zsidók emancipációja ügyének szentelte, ahol ezek a lakosságnak nagy arányszámát képezik. Sok író foglalkozott már a zsidókkal, de olyan szeretettel és nagy gondnal, mint Orzesko Eliz előtte alig valaki. Regényeiben a «Meier Czofóvitz», «Eli Makower», «Az erős Sámson», «Graba ur» mindenütt a zsidó a központ s bennük megteremtette az orosz lengyel typosokat. Esméje, ha zsidó dolgokról ír, mindig az, hogy az orosz-lengyel zsidók szellemileg emancipálandók és a lengyel nemzetbe beolvasztandók. E beolvasztás folytán ő olyan polgárságot vél nyerhetni, mely az ország jövőjét biztosítaná, amely, ha már elebb is létezett volna, a porhanyó nemesi monarchiát minden valószínűség szerint megmentette volna. Mint ebből látható, Orzesko Eliz igen nemes anyagot talál a zsidóságban. — Hogy pedig az orosz zsidókkal, kik között él, rokonszenvez, annak is meg van a maga oka, hisz az ő férje is a muszka önkénynek esett áldozatául — Szibériában.

— **A «Pesti Hirlapék»** — mikor érdekesek. Elkövetkezett vala pediglen a *sürgöny*, hogy mult szombat (8-án) Uj-Szent-Annán «a tiszta-eszlárihoz hasonló(!) vérvád-eset merült fel» «óriási szenzációval» — a papiroson. A gyilkosság kiemelt cursív betűk szerint ugyan *nem* követtetett el, hanem azért a «Pesti Hirlap»-ék az aradi rabbit Emsből hazatáviratoztatták, meg a simándi rabbit is behivatták a «vérvád megcáfolására.» Nem dukál ugyan tőlünk, hogy, mint az idézett lapék, olyan nagy uraknak a porcellán kabátjához tintás kézzel nyuljunk, de az érdekes állapot mégis csak rászolgál a mi csekélységünk bámulatára. Mert 1.) A Pesti Hirlap jogászai tudhatnák, hogy egy el nem követett micsoda sem most, sem soha ezelőtt czáfolatra nem szorult. 2.) Ha már a lap kávésnénikéi megnyugtatót kívánnak, sokkal nagyobb szenzációt kellett volna és bizonyára az érdekesség tekintetében sem hagyott volna fönn kívánni valót az, ha a »Pesti Hirlap»-ék «saját kiküldött»-tel (tán éppen a főszerkesztővel) végeztetik a czáfolatot, mert kérjük szeretettel, akad ám a redakcióban olyan ember, aki a *multjából* tudja, hogy a zsidókra kent vérvád ép olyan mese, mint az, melynek Kinában (hol «saját» tudósítójuk van) most a keresztények iszszak a levét, s eme előkészültsége daczára azon helyzetben van, hogy érdekeltsege minden kétségen felül áll — mert a keresztlevélét is tudja produkálni. 3.) Végül pediglen a redactióban, ahol «nincs zsidó», talán emlékeznek *Tertullian* egyházatjának az időtájából eredő mondására, mikor a keresztényeket sujtotta a vérvád (Apollogetikum 7. f.): «A leggonoszabb embereknek tartanak bennünket, (az egyházatya az üldözött keresztényeket érti) kiket képeseknek tartanak gyermekek ölésére és elemésztésére . . . ; de ti nem törekedtek azt bebizonyítani. Bizonyítsátok tehát be, ha hiszitek, vagy ne higyjétek, ha be nem bizonyítottátok.» — Legújabb értesülések szerint azonban a

Pesti Hirlapnál még most sem tudják, mi az a «ne bich»!

— **Az orosz zsidók javára** folyó hó 22-ikén esti 6 órakor Nagy-Maroson hangversenynyel egybekötött tánczestélyt rendeznek és a rákövetkező nap 23-ikának délutánján ugyancsak ily czéllal tombolával összekötött gyermekbál lesz. A kies nyaralóhelyre a humanus czél és a változatos műsor bizonyára sok fővárosi vendéget fog vonzani.—A fővárosban pedig a zeneakadémia több növendéke rendez koncertet az orosz földönfutók javára. A hangverseny napjául folyó hó 22-ike s helyiségül a régi polgári lövölde van kitűzve. A koncert után táncz is lesz.

— **A francia szépművészetek minisztere és a zsidó tudós.** Párisból jelentik, hogy *Oppert* Gyula, a híres fölriratmegfejtő, a francia tudományos akadémia szakelnökévé történt kineveztetése után tisztelgett a szakminiszternél, ki többek között azt is kérdezte tőle: »Nemde ön kikeresztelkedett?« Erre *Oppert* így válaszolt: »Azt hiszi nagyméltóságod, hogy külső előnyöket megszerzendő, elkövetelhetnék olyan jellemtelenséget, minő a hitváltoztatás? Én nemesak, hogy nem keresztelkedtem ki, hanem lelkem egész szeretetével és hűségével ragaszkodom őseim hitéhez.« A miniszter e válasz folytán azt jegyezte meg, hogy tiszteli meggyőződését és hogy őszintén örvend, ha a tudomány emberei egyuttal »férfiak« is.

— **A párisi iparpalotai kiállítás salonjában** 64 zsidó kiállító szerepel, közülük 11 nő.

— **A londoni zeneakadémián** az idén a következő hitrokonaink nyertek kitüntetést: *Lynne Carlotta* aranyérmét énekért, *Darling Jakobs Fanny* ezüst érmet hegedű és ezüst érmet zongorajátékért, *Beyfuss Blanche* bronz érmet zongora és harmonium játszásért.

— **A londoni higieniai és demográfia congresszuson**, mely a Walesi herczeg elnöklete alatt folyó hó 10-ikén nyílt meg, Magyarország képviselőjében az elnöklő herczeg megnyitó beszédére *Kőrösi József* a fővárosi statisztikai hivatal vezetője válaszolt.

— **Orosz világ.** Odessából jelentik, hogy a külföldiek honosítási kérvényeit tervszerűleg utasítják vissza. Ennek folytán a kievi, podoliai és volhyniai kormányzóknak azon újabb rendelete értelmében, hogy a külföldiek vagy orosz alattvalókká lesznek, vagy elhagyják az országot; a délnyugati tartományokból mintegy 25,000 német, osztrák-magyar és lengyel honos lesz kénytelen az atyuska birodalmából kivándorolni.

— **Halálozás.** *Kun Mór*, a főváros kereskedelmi köreinek egyik legbecsültebb tagja, ki éveken át a P. Ll.-ba is dolgozott, folyó hó 8-án 81 éves korában elhunyt Nagy-Maroson. A megboldogultban *Kun Ákos* a magyar jelzálog és hitelbank irodafőnöke és czég-

vezetője atyját gyászolja. — Ujpesten *Nadl* Gusztáv, az ottani társadalom egyik becsült alakja hunyt el. Temetésén, melyen gyászbeszédet *Schwarz* ujpesti rabbi mondott, az egész lakosság igaz részvétének adott kifejezést. A megboldogult élete utolsó napjaiban 5000 frtos alapítványt tett az ujpesti izr. hitközség javára. — Debreczenből *Mendelovits* Miksának halála hírét közlik velünk. A megboldogult, ki Debreczennek számottevő egyéniségei közé tartozott és köztiszteltnek örvendett, f. hó 9-én szenderült jobblétre. Temetése nagy részvét mellett f. hó 10-én folyt le.

— **A rituális zsidó eskü megszüntetése** tárgyában a román zsidók igazságügyminiszterükhöz memorandumot nyújtottak be, melyhez a berlini Hochschule f. d. Wissenschaft des Judenthums, a Hildesheimer-féle szeminarium, továbbá a boroszlói és budapesti rabbiképző s végül az angol chiefrabbi, a francia grand-rabbin, dr. *Güdemann* bécsi és dr. *Kayserling* budapesti rabbik szakvéleményei csatolva. A szakvélemények, bárha szerzőik különféle pártállásuak, abban egytől-egyig megegyeznek, hogy a rituális zsidó eskü, mely a középkor sötét maradványa, s a civilizáltabb államokban már sehol sincs meg, föltétlenül eltörölhető, s a polgári eskü a zsidó népre ép oly kötelező, mint a szertartásos.

— **Az angol királyné vendége** volt a múlt héten de *Rothschild* Alice miss Windsor Castleben. A vendéglátás mintegy vizonzás volt azért, hogy Rothschild Alice az angol királynénak, midőn ez évben Grasseban tartózkodott, ottani villáját egészen rendelkezésére bocsájtotta.

— **A francia becsületrend lovagja** lett a legutóbbi kinevezések folytán a dijoni rabbi *Aron Gerson* is.

— **A Hirsch báró amerikai alapítványából**, melyről az előző számunkban írtunk, Newyorkban kereskedelmi iskolát nyitottak meg. Igazgatója Mr. *Hoffmann* B.

— **Zsidó tanfelügyelő-helyettes.** A newyorki nyilvános iskolák tanfelügyelő helyettesévé dr. *Leppziger* Henryt nevezték ki. Az új tanfelügyelő helyettes eddig a newyorki zsidó technicum igazgatója volt.

— **Zsidó törvénybíró.** *Diamant* Jakab földbirtokost — mint Körösladányról írják — az ottani lakosság nagy lelkesedéssel választotta meg törvénybírájává. Polgártásai részéről ily kitüntetés Körösladányon most először ért zsidót.

— **Magyar zsidó iparos külföldi kitüntetése.** Farkasházi *Fischer* Vilmos a londoni állandó iparkiállításán különös engedményképpen az idén külön kis «hungarian exhibition» rendezhetett. A kolozsvári gyáros majolika gyártmányai s kivált a speciálítását képező gobelin-mintás készítményei olyan tetszést arattak, hogy a «the exhibition» cz. szaklap-

ban egy szakíró egész elragadtatással ír a magyar termékekről, a kiállítás bíráló bizottsága pedig *diszoklevéllel* ismerte el kiállítójuk ipari ügyességét.

— **Strakosch Sándorról**, a müncheni zeneakadémia tanáráról, ki a magyar műértő közönségnek is kedves emlékében él, Bad Hallból közöl velünk dr. *Flesch*, mohácsi főrabbi néhány érdekes vonást. Strakosch lelkesedéssel vallja magát felekezetünk hívének s megbízható forrásunk szerint nagy elragadtatással szól a zsidóság történetéről, pedig neki művész létére, ki természetszerűleg érzékenyebb temperatummal bír, Németországban elégszer van módja tapasztalnia, hogy a mai társadalmi fölfogás szerint a zsidó vallás még mindig nyűg. E körülmény azonban csak megerősíti és edzi a hitéhez való ragaszkodást és éppenséggel nem hallgat a csábító mézes szavakra, a kecsesgető ígéretekre, melyek ambíciójá kívánalmaira számítanak. Csak a minap nyilatkozott a közlemény beküldője előtt úgy, hogy elébb összeroppan ég és föld, hogysen ő megválják a vallástól, melynek szellemében nevelkedett. Meggyőződését tetekkel is igazolja. Így például a klasszikus világirodalom gyönygeiből álló repertoírjában ujabban ott szerepel s ezentul állandóan fog ott szerepelni egy másodrangú német írónak *Otto Ludwig* v. *Eisfeldnek* »Makkabeusok« című műve is, még pedig, mint a művész állítja, azért, mert a makkabeusok dicső tetteiről a hősök emlékéhez méltóan szóló munka útján a legjobb körökkel meg akarja ismertetni a zsidóság eszméit, honszerelmét és azon nagy gondolatokat, melyeket az egyisten imádás Izrael népében nevelt és kifejtett. Vállalkozása kétségtelenül nagy horderejű, mert művészete megzománcozza a valóságot s azt fényének teljes pompájában tünteti fel; vallása iránti lelkesedése és művészete pedig kitűnő interpretálók. Mikor a kérdéses darabot Hallban előadta szem nem maradt könnytelenül és Strakosch Eisfeldnek e költeményével beakarja járni a világot hogy azok közt is, kikhez másként jutni nem lehet, mindenütt rokonszenvet keltsen és részvétet fakasszon művészetével a makkabeusok azon utódai iránt, kik ma a kancsuka hazájában vértanuskodnak. Föltett szándoka, hogy ahol a makkabeusokról szóló költői művet töröltetni akarják, ott föl nem lép. Elhatározása mindenestre merész, de mert egyuttal nemes is, az emberbarátokat mindenütt maga mellett fogja találni.

— **Egy egész falu csupa zsidó kovácsból** A Tripolis közelében fekvő Amruz nevű falunak egész lakossága zsidó, kik a rabbitól kezdve a templomszolgaig egytől-egyig a kovács-mesterséget űzik. Az öregek, kik a nehéz kalapácsokkal már nem győznek bánni a fujtató mellett foglalatoskodnak. Leginkább fegyvereket gyártanak a saharai arabs törzsek számára, akik kitűnő munkájukért ugyancsak megbecsülik őket. A zsidók nem sokkal a második templom szétrombolása után költöztek Amruzba.

Ifjabb Nagel Otto könyvkereskedésében Budapesten, (Museum-körut a Nemzeti színház bérházában) megjelent és kapható:

Általánosan engedélyezve a m. kir. közokt. Ministerium 17358/88 számú rendeletével.

Virág J. és Walter K. Számtani gyakorlókönyv a népiskolák számára a legújabb ministeri tanterv szerint. Első rész kemény kötésben 15 kr. Második rész kötve 15 kr. Harmadik rész kötve 20 kr. Negyedik rész kötve — 40

Magyarország története párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb ministeri tanterv alapján népiskolák használatára írta Barna J. Ötödik kiadás kemény kötésben ára — 30

A nm. m. k. vallás- és közoktatásügyi Ministerium 22219/1891 sz. rendeletével általánosan engedélyezve.

Novák-Oldal. Magyar olvasókönyv a polgári leányiskolák I. osztálya számára ára 80 kr. II. osztály számára ára frt 1 —

A tisztelt igazgatóságoknak és hittanító uraknak, kik ezen könyveket iskolákban tankönyvül használni óhajtják, szívesen küld a kiadó kívánatra ingyen tisztelet példányokat.

Fogorvos Barna Budapest, IV. kerület vaczi-utca 24. szám. Rendel 9—5 óráig.

 מילה ברית-műtétet (26 évi gyakorlat) a legügyesebben végez **Frank Leo** II. ker. Albrecht-ut 5.

 Kassino Zsigmond és testvére vasbutor gyáranak hirdetésére különösen felhívjuk olvasóink figyelmét.

Pályázat.

A lévai izraelita statusquo-hitközségnél mint anyakönyvi kerületnél **1100 frt.** évi fizetés, az anyakönyvi és egyéb szokásos mellékjövödelmek, valamint a helybeli állami tanítóképezdében és főgymnasiumban végzendő hitoktatás jövedelmei élvezésével egybekötött, 1892. évi január hó 1-én betöltendő **rabbi állásra** ezennel pályázat nyitlatik.

Pályázóktól megkívántatik, hogy a talmudban és az ősi hagyományos törvényekben tökéletes jártassággal, a törvény követelményeinek és a kor igényeinek megfelelő műveltséggel, valamint a magyar és német nyelvű hitshónoklatok megtartására való képzettséggel bírjanak, — továbbá, hogy három elismert rabbitól képesítési bizonyítványt felmutathassanak.

A megválasztandó rabbi kötelessége leendő a rabbi és anyakönyvvezetői teendők mellett az izraelita elemi iskola feletti felügyelet gyakorlása is.

Pályázni kívánó rabbi urak felkéretnek, miszerint kellően felszerelt kérvényeiket, életkor, családi viszonyok és esetleg eddigi működésük feltüntetése mellett, legkésőbb 1891. évi szeptember hó 15-ig alulírott elnökséghez címezve, beküldeni sziveskedjenek.

Próbaszónoklatra csak a meghívottak bocsáttatnak, és az utliköltség esakis a megválasztottnak fog megtérítetni.

Léván 1891. július 30-án.

Dr. Frommer Ignác,
hitközségi elnök.

Pályázat.

A temesvári (belvárosi) izr. hitközség ezennel pályázatot hirdet egy zeneileg képzett *bassista*, שוחט ובודק וקורה és előimádkozói állásra. Ezen állás — mely azonnal elfoglalható — **500 frt** évi fizetéssel, természetbeni lakással, fél sechitával (mely jelenleg havonként körülbelül 30 frt) és a megállapított stolailletményekkel javadalmaztatik. — A kellő képesítvényekkel (קבלות) és egyéb bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények, melyekben a pályázóknak eddigi alkalmazásuk, életkoruk és családi állapotuk is kitüntetendők, f. évi szeptember hó 1-ig az alólirt elnökséghez küldendők be. Próbaelöadásra csak az e célra meghívottak bocsájtatnak, utazási költség pedig csak az alkalmazottnak fog megtérítetni.

Temesvárott, 1891. augusztus 13-án

A temesvári (belvárosi) izr. hitközség elnöksége.

Pályázat.

Alulírott izr. hitközség f. év október 1-jére pályázatot hirdet egy korszerű, helyét tökéletesen megálló **előimádkozó** állásra, kinek egyszerűs mind שוחט ובודק ומהל -nak kell lennie. Az illetőtől megkívántatik, hogy a magyar nyelvet szó- és írásbelileg tökéletesen bírja, képességgel bírjon a hitközségi jegyzőség vezetésére és a közép- és állami iskolában való hitoktatásra.

Évi fizetés 350 frt, szabad lakás, egész sechita és a szokásos mellékjövödelmek. Képesített anyakönyvvezetők előnyben részesülnek. Pályázók sziveskedjenek megfelelően felszerelt kérvényeiket f. évi szeptember 15-ig alólirott előjárósághoz beküldeni. Csak az erre meghívottak bocsájtatnak próbaelőadásra és csak a megválasztottnak térítettik meg az utazási költségnek egy része.

Szászváros, (Erdély) 1891. augusztus 4.

Az izr. hitközség előljárósága nevében:

Reisz Albert.

Pályázat.

Az abauj-tornamegyei **buzitai** izr. hitközségnél egy שוחט ובורק וקודה állása ürrült meg, melyre a fenti teendőkre képzett és megfelelő előimádkozó képességgel bíró oly egyének pályázhatnak, kik 10—12 éves gyermekeket valóságos tanításban is tudnak részesíteni.

Az állás betöltőjének javadalmi: 240 frt évi fizetés, természetbeni lakás, az előimádkozásért (balmuszaf) évenként külön 30 frt, valamint a szokásos mellékjövödelmek.

A pályázni kívánók sziveskedjenek képességeik igazolásával, valamint életkorukat, családi viszonyaikat és esetleg eddigi működésüket feltüntető okmányokkal vagy azok hiteles másolataival felszerelt kérvényeiket az alulírt elnökséghez czimezve f. évi szeptember közepéig beküldeni.

Pályázatra csak a meghívottak bocsájtatnak s csak az alkalmazott uti költségei térítettnek meg.

Az állás az ünnepek utáni Ros-Chodeskor foglalandó el.

Buzita. 1891. augusztus 12.

Berger Gusztáv
hitk. elnök.

Pályázat.

Három gyermek mellé izr. **okleveles tanító** kerestetik, ki az elemi második, harmadik és gymnasium első osztályát lenne köteles tanítani. Megkiváncsoltatik a pályázótól, hogy a magyar, német és különösen a héber tárgyak oktatásán kívül a hegedülésben is jártas legyen. Évi fizetés 265 frt és teljes ellátás. Az állás augusztus hó 25-én lesz elfoglalandó. Kérvények intézendők **Grosz Jenő** czimén Tiszasalkárra (Bereg megye).

SIKETNÉMÁK

nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapest, VIII., Népszínház-utca 28.

(Az intézet 6 év óta áll fönn.)

Frim Antal siketnémák intézetében, mely 6 osztályból áll, a jövő 1891/92 ik tanévre a felvételek augusztus 15-én kezdődnek; előjegyeztetni lehet naponként az intézet helyiségében. Az intézet fiuk és leányok részére ujonnan és kényelmesen van berendezve. A növendékek lehetnek benlakók, félkosztosok és bejárók; kik tisztességes ellátásban, gondos vallás-erkölcsi nevelésben és szakszerű kiképzésben részesülnek. Folyttnos felügyelet. Jutányos díjak. **Az előadások szeptember 1-én kezdődnek** Levélbeli megkeresésre azonnal választ, illetőleg programot küldünk.

3—1

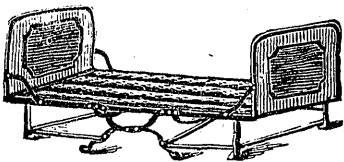
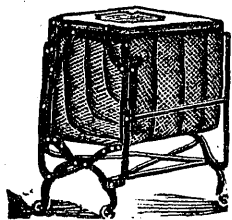
FRIM ANTAL,

sakképzett sik. tanár és int. tulajd. igazgáió.

WALLA JOZSEF		Raktárt tart:	
<i>cementáru-gyára és építési anyagok raktára</i>		<i>Kerámit lapok, Kőfedélpép,</i>	
Budapest. VII., Rottenbiller-utca 13.		<i>Kelheimi lapok Tűzálló t glak,</i>	
		<i>Mettlachi lapok, Kéményrakványok-</i>	
		<i>Terakotta áruk, ből stb.</i>	
vállalkozik:		nádfontat,	
<i>Granit-Terazzo, Cementlapok és Mozaik</i>		menyegzet készítéshez.	
<i>Betonirozások, lapokkali kövezések</i>			
<i>Csatornázások, elkészítésére stb.</i>			
<i>Szökőkutak,</i>			
<i>Gyári raktára a</i>			
<i>gartenai Portland cement és</i>			
<i>vizhatlan mészggyárnak.</i>			

FONTOS

szállodák, fürdőintézetek, gyógyhelyeknek és nélkülözhetetlen minden gazdasszonynak az általunk *ujjonnan fetalált és szabdamazott szekrényágyak aczélsodrony matraccal* minden tekintetben

célszerűbb a kárpitozott ágyaknál; férgektől ment és felette tartós s elegáns

Mintaraktár a kereskedelmi muzeumban,

Gyár: Budapest, Aradi-utca 60. szám.

Kassino Zsigmond és Testvére, Budapest.

Specialisták vasbutorokban és angol sárgaréz-ágyakban.

„THE GRESHAM“

3-2 életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:

Budapest, Ferencz-József-tér 5., 6.
a társaság házában.

Ausztriai fiók:

Bécs, Gisellastrasse 1. sz. a.
a társaság házában.

A társaság vagyona 1890. június 30-án . . . frk 111.610,613.—

Évi bevétel biztosítások és kamatból 1890. évi június 30-án . . . » 20.084,349.—

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) . . . » 234.804,082.—

A legutóbbi tizenkét havi üzleti idő alatt a társaságnál . . . » 55.985,275.—

értékig nyújtattak be ajánlatok, miáltal a társaság fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke » 1,666.812,555.—

értékre megy. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a **magyar és osztrák fiókok.**

Vizahólyag, borszesz, gelatine, glicerin, borzamat, derítópor (Jullien-féle is), savtalanító por, ártatlan borszinek, ürmös-essencia, valamint mindennemű borbetegségek elleni szerek.

Parafadugaszók.

bor- és sörpalaczkok, sörpezsgő- és facsapok, dugaszoló- és bekupakoldási gépek, gummitömölők, úgy valamennyi eszközök és készülékek pinczegazdaságok számára a legolcsóbban kaphatók

WATERICH ARNOLD-nál
Budapest, VII. Dobány-utca 1. az izr. templom átellenében.

Ajánlok továbbá: essenciákat és aether olajokat, rum és szilvorum, törköly- és sóprúpálinkák, végre mindennemű likőrök és ezeketnek hideg uton való előállításához, minden készülék nélkül

Előjegyzések és kezelési könyvek ingyen és bérmentve.

V. kerületi polgári- és kereskedelmi iskola

BUDAPEST,

V. ker. Nagy korona-utca 13-ik szám.

IGAZGATÓ:

ARANYOSSY MIKSA.

E nyilvánossági joggal felruházott intézet áll 4 polgári és 3 közepkereskedelmi iskolai osztályból. Bizonyítványai államérvényesek. A keresk. osztályok egyenrangúak a keresk. akadémiák osztályaival. Az intézet minden követelménynek megfelelő internátussal (bennlakás) van egybekötve és »iskolai műhely« tart fenn, mely a középiskolai tanáregyesület jubiláris kiállításán diszoklevéllel lón kitüntetve. Előjegyzések már a szünetek alatt. Értesítővel készségesen szolgál

az igazgatóság.

Legujabb szabadalmazott CLOSETT-ÜLŐK

önműködő záróval, emaillezott, öntött vasból való eszézevel, megakadályozzák a légvonalat és ártalmas kigözlögeket, melyek által a betegségek leginkább bekövetkeznek. — Ára darabonkint fényezett ülődeszkával 10 frt, fényezetlenel 9 frt. — Szétküldés utánvétellel. — Sok ezer már sikeresen van használatban

WOLF SOMA

budapesti vasbutorgyáros raktárából

(Dorottya-utca 2. sz.)

Univ. Med. Dr. RENNER

vizgyógyintézete

Budapest, VII. kerület, Valero-utca 4. sz.

Az intézet (mely 18 év óta fennáll, a Hidrotherapia minden modern eszközeivel van ellátva és szakszerű kezelés mellett ugyanott sikerrel gyógyíthatók:

1. A legkülönbébb idegbajok: Hysteria, Hypochondria, Melancholia, álmatlanság stb.

2. Vérkeringési zavarok: szédülés, vértorlódás, vérszegénység, hószám-zavarok stb.

3. Az emésztési szervek betegségei: gyomorbélhurut, székrekedés, a belek renyhése, puffadtsága, hasbéli pangása stb.

4. Rheuma bajok és általános gyengeségek

Benlakók és bejárók felvétetnek.

TELEFON

TELEFON FELTALÁLÓK!

Új találmányokra

kieszközöl és érté-

kesít minden

államban.

szabadalmakat

védjegyek, minták és mustrák be-
lajstromozását eszközli

BERGL SÁNDOR

első budapesti szabad. és műszaki irodája
Budapest, V. ker., Andrassy-ut 30.

KIVONAT**GICHNER SIMON és FIA**

paplangyárosok, kárpitos és diszitók

BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRUT 22.

Árjegyzékéből:

1 drb creton paplan	— — — —	1.70 kr.
1 drb vörös rouge paplan	— — — —	2.—
1 » satin cachemir paplan	— — — —	3.40 kr.
1 » atlasz cachemir paplan	— — — —	4.40 »
1 » atlasz paplan	— — — —	8.50 »
1 » lószőr matracz	— — — —	10.—
1 » lószőr matracz 3 részben	— — — —	14.—
1 » Crin de afrig matracz	— — — —	6.—
három részben	— — — —	8.—
1 drb tengeri matracz	— — — —	4.50 kr.
» három részben	— — — —	6.50 »
1 » ablak tunisz-függöny	— — — —	2.80 »
1 » asztal- 2 ágyterítő bouret	— — — —	7.50 »
1 » asztal- 2 » prima »	— — — —	9.50 »

Vidéki megrendeléseknél kérjük a postaköltséget előre beküldeni. — **Kereskedők előnyben részesülnek.** — Nem tetszés esetén az árut kicseréljük, vagy a pénzt vissza küldjük.

FELHIVÁS**Lévai Dávid bank- és váltó-üzlete, Budapest, Terézkörut 48.**

felhívja az általa tőzsdeműveletekre alakított **A), B), C), D), E), F)** és **G)** csoportok **III. sorozat** résztvevőit első havi, és pedig július hó 10-től augusztus hó 10-ig a tőzsdeműveletekből eredő haszon felvétele végett a pénztáránál jelentkezni és fizet minden egyes résztvevőnek és pedig: **A) III. csoport 5 frt és 20 kr., B) III. csoport 12 frt, C) III. csoport 25 frt., D) III. csoport 56 frt., E) III. csoport 84 frt, F) III. csoport 145 frtot és G) III. csoportbelieknek 300 frtot.**

Eme fényes siker, valamint az eddig alakított csoportok mind a hat sorozatánál tanúsított tömeges hajlam a részvételhez, de főleg a legkedvezőbb kilátásaim a tőzsde árhullámzások rendszerem szerinti kihasználására, arra indít, hogy egy újabb és pedig egy **VII. sorozatot** megnyissak az alant jegyzett csoportok szerint.

Előjegyzések résztvevőjegyekre. f. é. augusztus hó 20-ig fogadtatnak el, minthogy augusztus hó 22-én már kezdetét veszik az üzletek a következő csoportok s erint:

A) VII. csoport 100 résztvevő	— — — —	á 25 forint
B) VII. » 100 »	— — — —	á 50 »
C) VII. » 50 »	— — — —	á 100 »
D) VII. » 50 »	— — — —	á 200 »
E) VII. » 20 »	— — — —	á 300 »
F) VII. » 20 »	— — — —	á 500 »
G) VII. » 15 »	— — — —	á 1000 »

Ezen csoportok mindegyike külön-külön kezeltetik és a **haszon minden 30 nap után** pénztáramnál átvehető, vagy posta útján kézbesítettik. Minden egyes résztvevőnek harmincz napi előzetes felmondás után a hozzá járult összeget **haszonnal együtt** minden levonás nélkül vissza fizetem.